

УКРАЇНСЬКИЙ ОПЕРОВИЙ ТЕАТР.

(Тарас Бульба — опера М. Лисенки.)

Нарешті. Три десятки років тому найтакадивніший український композитор, М. Лисенко, написав свого “Тараса Бульбу”. Це було в часи найчорнішої реакції, коли українське слово, українська пісня, українська культура мусіли боротися за своє визнання. І борючись, музичні кола тодішньої Росії визнали велику художню вартість цієї опери на українській мові (до того були неваді спроби), написана Українцем українською мовою. Та не довелося тоді з’явитися на сцені “Тарасові Бульбі”, бо того не хотів дозволити царсько-поміщицький уряд. Інтервенція таких людей-корифей, як Римський-Корсаков досі дає право українській культурі, що царський уряд “дозволив” уже виставити “Тараса Бульбу”... російською мовою. Та тут сам Лисенко не дозволив калічити його твір, якому довелося довго чекати своєї черги.

Щось не чути нічого було, щоб царедворці з України Скоропадські, Кочубей, Ханенки то-що замовили перед “величествами” хоч-би одне слово на захист української культури. Не подбали вони про неї й тоді, коли волею Вігельма II опинилися на чолі влади. Не поспішали з виставою української опери й наші “патріоти”, навіть і не згадували про неї. Чому? Де причини? Краще хай дадуть відповідь на ті запитання самі “самостійники”, що самостійно продавали всі і всіх то російським царем, то польським шляхти, то всевітнім шахраям тилу п.п. Ено, Бартемі то-що. В “Тарасові Бульбі” є щось таке, чого не хотіли показувати часом не лише п.п. Скоропадські, але й Петлюри з Лівинькими...

Не будучи ніяким критиком, не даю критичної оцінки ні

жодній частині опери, ні вистави. Бо вчора, 4 жовтня, опера “Тарас Бульба” таки побачила світ, і тую оперу з насолодою слухали і бачили громадяне Української Соціалістичної Радянської Республіки. Вони горді зі своїх здобутків. То наслідок тяжкої праці наших артистів, що не покинули своєї країни і свого народу в найтяжчі хвили, не пішли служити ворогам своїх революційних мас, не пішли потішати ворогів звуками нашої пісні, а бідуючи, творили в купі з масами і для мас. Є то наслідок тої української, тої активної підтримки української культури, яку провадить радянська влада.

Хай сичать, хай бснються, хай лютують ще наші “патріоти” — Петлюри, Петрушевичі, Скоропадські та Шаповали, хай брешуть, хай вивозять Чижі, Назаруки та Целевичі — українська мова, українська культура в Українській Соціалістичній Державі розвивається, росте, квітне. Хай казяться пані-шляхти, румунські бояре та чеські “демократи” — десять мільйонів селян та робітників Західної України знають, що існує майже три десятки мільйонів їхніх братів на Сході, які у своїй хаті творять свою правду і силу, яка з’єднає всіх працюючих України в “сім’ї вольних новій”...

А як болочо стискається серце, що в мент, коли ми у своїй столиці свідкуємо нову перемогу революції над реакцією, там у польських багнях і лісах, на Карпатських верховинах і в нашій зеленій Букovinі л’ється кров селянська та робітничая і панує кат. І хочеться гукнути: помсти і карн ворогам!... воли і щастя братам!!!

Юрко Тютюнник.
Харків, 5. X. 1924.

а робітником не погоджувався, щоб робітники вічно ворогували між собою, щоб робітничі не належали до робітничої організації, щоб не миг довідалися про всі ті шахрайства, які поповнюють капіталісти і їх слуги на робітничій класі. Цего вони дуже бояться і нам казуть, щоб не належали до робітничої організації. Та годі вже вам, робітники, вірити понаме і різким дурисвітам! Поважте опам’яталися!

Він же люде, і вам належить жити так, як людині. Ви є творцем всіх багатств, ви обробили землю для хліборобства, осушили болота, та профірали дороги поміж густі дрімучі ліси. Ви удосконалили винишну техніку, вирвали у природи її тайни та заволідали паровою, електрикою. То чому-ж ви не маєте права з цих здобутків користатися, але з них користують капіталісти? А тому, що ми не є організовані в свою робітничо-агрікультурну організацію.

Возамім, наприклад, таке велике індустріальне місто, як Монреал. Скільки тут є українських робітників, а скільки їх належить до робітничих організацій? Належить лише маленькій гурток свідомих робітників, які працюють в товаристві понад сили, які на великій заклик відликуються оскільки лиш можуть. Ось місяць листопад — поміч нашої робітничої преси “Укр. Роб. Вістям” і “Робітничі” — чи відкликнетесь ви, всі українські робітники, на запис нашої робітничої преси? Чи станете ви сталими представниками “Українських Робітничих Вістей” позачивши від місяця листопада? Чи поженете ви по своїй силі на пресовий фонд “Укр. Роб. Вістей”? Відкликнуться в першій мірі організовані робітники і симпатисти. А що-ж ті робітники скажуть, які належать до місцевих закостенілих патріотичних напів-істнуючих читальень? Вони ще на дальше є під впливом попів та чорної сотні і тому вони на цей заклик

не відкликнуться. То-ж злаймо собі кожний справу і поставимо питання: Чому я не належу до робітничої організації? І так доки собі скажимо: я повинен бути в ній! Чому-я до цієї пори не є передшлятиком “Укр. Роб. Вістей”? Скільки я пожертвував на пресовий фонд “У.Р.В.”, щоб таким чином ми могли свій часопис втримати при житті? Якщо ми, робітники і фермери, застановимося кожний з поодиноким над такими питаннями і щиро відкликнемося на них, то будемо певні, що замість малого гуртка в робітничій організації, повстане велика робітничая організація, яка буде числитися не десятками, а сотнями членів в самому Монреалі і в кожній місцевості.

Товариші і товаришки! Так жити байдужо не можна! Пора вже братися за науку, за книжку та за робітничу газету! Подумайте собі: Якщо ви прийдете колись до старого кряку і вас там спитують, що ви тут робили за цілий час? Чи не прийдете вам червоної? Чи не прийдете вам виправдань? Коли читаеш робітничу пресу, то доводиш себе про жаліве життя українських робітників і селян в Сх. Галичині під пануванням польської шляхти. Боротьба, тюрма, поби, втеча з тюрми, розстріли, відтак, знову боротьба, тюрма, катовання, біль, терпіння, муки. Таке то життя в Сх. Галичині. А ми навіть про це мало знаємо. А може скажете, що замість їхати до Сх. Галичини, поїдете на Велику Україну, бо там є свобода. Чи співчинились ви хоч чим небудь до тої свободи? Коли ні, так старайтеся, щоб на дальше робили щось корисного. Хай нашим газетом буде: всі за одного, один за всіх!

Всі як один в ради робітничих організацій! Всі разом на поміч своєї преси “Укр. Роб. Вістям” і “Робітничі”! Хай живуть “Укр. Роб. Вісти” на славу робітникам! Хай живе солідарність всіх працюючих!

Ю. Варанець.

3 поля науки і техніки

НОВЕ ПЛЕМЯ БІЛОШКІРИХ ІНДІВЦІВ.

Американськ Річард Марч, начальник наукової експедиції, всі члени якої, крім нього, загинули, досліджуючи з науковою метою південно-західну частину Панами, надіслав несподівано невідоме досі плем’я білошкірих Індіців у районі річки Хукуанаки. Зовнішніми прикметами цієї раси є: довгий череп, високий ковакоподібний лоб, високі дуже помітні вилиці, широке обличчя, щетинисте волосся й сині очі.

Марч привіз з собою багато матеріалів до вивчення цього племені і Смітсонський інститут в Злуч. Державах почав їх наукове дослідження. Крім свого фотографі, він привіз також двох білошкірих Індіців. Дослідити докладно їхнє походження досі не пощастило.

Лондонський “Таймс” повідомляє, що британський музей придбав коштовну колекцію етнографічних річей у двох англійських туристів, що теж випадково надібрали це плем’я. Коли вони висадилися з своєї яхти в Сент Блейс (затока в 200 анг. милях на схід від панамаського каналу), їм довелося подавати медичну допомогу індіському населенню того міста. Чутки про їх “магічну силу” швидко розлетілися по всіх диких закутках країни і одного разу до них зявилася група з 4-ох білошкірих Індіців, про яких вони досі не чули.

Для етнографії і науки, взагалі, цінне в цьому винаході є те, що в 20 віці, виявляється, живуть люде, які не мають ніякого уявлення про метал і навіть камінь, як матеріал для виробу чогось. Все їхнє начиння, всі річі хатнього вжитку то що, зроблене з дерева й кісток. Все їхнє життя нагадує період перед камінним віком.

Між річима їхнього вжитку, що є тепер в англійському музеї, звертають на себе увагу: кухонні приладдя з глини, корали з кісток, зубів акул, пір’я і мушель і багато рукоділних дерев’яних виробів. Особливо цікаві вбрання. Вони складені зі стьожок різноманітних ясно-червоних матерій і нагадують людей, тварин, диких звірів то що. Комбінація фарб, на думку дослідів, свідчить про варварський художній смак цих примітивних людей.

Невідомо напевно в яких випадках зодягають хукуанаки це вбрання, але треба гадати, що його призначено для особливо урочистих релігійних церемоній.

В колекції є також постаті нормального людського зросту, вирзані з дерева. Одна постаць нагадує місіонера 18. віку, а друга матроса. Це дає підставу гадати, що давно вже було зроблено спроби дослідити цю країну.

Таким дерев’яним ідолам білошкірі Індіці моляться, як богами.

ВАЖНІ ПОВІДОМЛЕННЯ!

Подаємо до відома всім філіям і відділам Товариства Український Робітничо-Фармерський Дім провінції Саскчевану, що Провінційальний Екзекутивний Комітет Товариства рішів вислати другий раз цього року організатора на організаційну об’їздку в провінції Саскчеван. Організатор вибде о.коло 5. листопада. Вірно, що наші організації приймуть його щиро та дадуть йому всяку потрібну як моральну, так і матеріальну допомогу.

Закликаємо всі робітничі і фармерські організації провінції Саскчевану, які ще не є злучені з Товариством Український Робітничо-Фармерський Дім, а бажають щоб наш організатор загостив до їх місцевості, хай зараз таки напишуть до нас, а ми постараємося, щоб наш організатор не оминув їх-місцевості. Так само ми повідомимо кожну місцевість на який день наш організатор може її відвідати.

Писати просимо на слідуючу адресу:

A. Denesiuk,
32 River St. W.,
Moose Jaw, Sask.

Провінційальний Екзекутивний Комітет Товариства У.Р.Ф.Д. в Альберті повідомляє всі фармерські філії і відділи, що він недовзі виїде організатором між фармерів, а відтак в робітничі місцевості. За всякими інформаціями просимо фармерські товариства звертатися на адресу:

Provincial Executive Committee
Ukrainian Labor Temple
10628 — 96 St.,
Edmonton, Alta.

Товариші! Відновляйте передплату на “Українські Робітничі Вісти”.

СКАЖІМ СОБІ ПРАВДУ В ОЧИ.

Нинішнє суспільство поділяється на два великих табори, які зводять між собою завязуї боротьбу. Дб першого табору ми зачисляємо: фабрикантів, банкірів, купців і дрібну буржуазію та їх слуг. До другого табору зачисляємо пролетарську червоно інтелігенцію, пролетарів, який не має нічого в похіданню, крім десяти пальців і незможне фармерство чи селянство. Перший табір випливає життям радіощі, ніколи нічого не продукує, а живе в розкішних палатах, ходять в брилянтах та шовками шпелестять.

Що-ж другий табір має? Голе, нужду, андій, голод, по-

шести, холод, безробіття, страйк, та ріки сльоз. І чому це воно так? Чому ті, котрі нічого ніколи не роблять, не продукують, а так розкішно живуть? А тому, що вони одне зорганізовані і всі як один належать до своєї організації, без ріжнці національних і релігійних поглядів та переконань. А ми, робітники і фермери, чи є ми зорганізовані в робітничі чи фармерські товариства, як ті перші? Ні, ми не є організовані. Ми є розпорешені, поділені на різні релігійні секти. Попівство, є на услугах капіталістів. Воно розриває наше тіло на часті живцем. Воно старастяся, щоби робітник

СУН ЯТ СЕН — МЕКДОНАЛДОВІ.

Голова уряду південного Китаю, Сун-Ят-Сен, надіслав телеграму Сесії Ліги Націй таку телеграму:

“З огляду на порушену МекДоналду справу на останньому засіданні Ліги Націй справу про незалежність Грузії та встановлення міжнародного миру, Лізі, безперечно, буде цікаво знати, що і вересня я надіслав МекДоналду протеста проти втручення ним моєю урядові ультиматуму, що погрожує ворожим чинкам британської флоту в разі, як що мій уряд вживе потрібних заходів для придушення повстання в Кантоні, що його викликало імперіялісти та реакціонери.

МекДоналд на цього протеста не відповів. Наскільки я розумію, його мовчанка означає, що політика Англії буде, як раніш, виявлятися в учинках імперіялістичної інтервенції та підтримці контрреволюційних виступів проти національного руху й утворення міцного незалежного Китаю.

Нема нічо дивного в тому, що МекДоналд, підтримавши бунтарів і реакціонерів у Кантоні, потім, поїхав до Женевы, щоб виступити як чемпіон контрреволюції в грузинській республіці, яко чесний маклер, що почув запах карказької нафти.

ВСЯЧИНА

Чоловікам на розум. — Голова примусового навчання в Шікаго, Вільям Бодін, сказав, що він посадив в тюрму кожного чоловіка-“рабівника”, що оженився з дівчиною, якій не було ще 16 літ, і відтак не буде посылати жінки до школи.

“Зрегігнував”. — Закордонний Комітет Української Партії Соціалістів-Револуціонерів повідомляє, що Микита Юхимович Шаповал перестав бути членом партії.

Видно, що Чехи перестали давати гроші.

Десять років без дощу. — В Південній Африці є околиця, в якій вже від десяти років не випала ані капля дощу. Мимо того околиця заселена Тубидцями, що займаються випасом худоби.

Цікавий “математик”. — Побожний редактор “Кан. Українця” повідомляє, що радянська влада на Україні віддала Жидам вісім мільйонів акрів землі в Катеринославській губернії.

Як видно, хаос панує не тільки в-редакції “Кан. Укр.” але і в головах його редакторів, коли вони вже й на Україні міряють землю на акри. Хоч би подали вже, кілька мільйонів акрів має ціла Катеринославська губернія

Збіжжя з перед тисячі років. — Фармер, що живе близько місцевості Морген, в Злучених Державах, посіяв зерно збіжжя, добутого з египетського гробу, в якій знаходилися мумії із перед тисячі років. Зерно ті видали дуже гарні плоди, що доказує, що через тисячу років не завергла їхня животна сила.

ВАЖНЕ! - ВАЖНЕ!

Повідомляється всім драматичні гуртки і товариства, що відділ Стів. Укр. Роб. Дім в Вінніпегу має на продаж ограничену кількість примірників славної романтичної драми М. Старицького з життя карпатських гуцулів в 5-ох діях і 7-ох відслонах зі співами і танцями п. п.

“ЮРКО ДОВБУШ”

Ціна одного примірника 50 центів.

Для товариств 5 примірників за \$2.00. Для книгарень 25% опусту.

Проситься замовлення слати на слідуючу адресу:

Ukr. Labor Temple Branch
Cor. Pritchard & McGregor,
Winnipeg, Man.

М. ПРЧАН

“БЕЙБИ”

(Уривки з щоденника мого найближчого приятеля.)

(Продовження.)

— Ні, ні. Але я дуже зявила. Мені стало тяжко. Згадав хвору маму, себе, людей... І тяжко... Чому я досі не думала про це? — Мені жаль, що ви так посумніли... — Ні, це нічого. Завтра я знову буду весело. Це дурниця. Добраніч вам... — Добраніч!

“Бейбі” вийшла. Мене раптово огортає порожнеча: я виразніше чую, як за вікном рівномірним тактом падають краплі осіннього дощу. Підхожу до вікна і ще тьмяне стає. Бачу німу, чорну чужу ніч. А за стіною тихо. Хвилинку стою і мимоволі виривається з моїх грудей тихий шепіт:

— Добраніч “Бейбі”!

Глухо, другою кімнатою відповідає годинник. Бе дванайшту. Це він теж каже:

— Добраніч “Бейбі”!

постать: кондуктор. Поза ним ніби не існує ніякий інший світ.

Ще в місті згадав я знайомого фермера, в якого працював підчас живих минулого року. Рішив їхати прямо до нього. Чей-же найдеться ще в нього місце для мене.

Тихцем вивоз з потугу на малесенькій стаці серед піль. Кілька хаток і кілька душ. Показали мертвечина, чорна-глуха ніч. Була мабуть північ, як потяг рушив далі а я залишився один, як падеві порожньої стаціїки. Мені добре відомо, що до знайомого фермера це 12 миль. Що-ж робити серед цієї глухої ночі? Росить дощ, починає чвяхати батіжком в обличчя. І холод наскрізь проймає мене. Дрожу, як в лихорадці. Ні, ні. Нічого тут не вистаю. Треба йти. Ось так, вріжуся прямо в темнішні ночі і піду.

І пішов. Дороги не знав, а більше догадувався. Та взагалі, яка ріжниця? Аби йти, аби не стояти. Ціле життя ходимо, тиняємося гірше собак і на одно виходить на біду.

“Десять далеко” — ледво око добачує, горить вогонь. Може сьдома, може й хато. Згадується диточі літа, як дуже лачно було на малесенькій душі, коли чорну ніч будида пожежа. Зараз мені не лачно, а всеж таки — яке страшне марне життя працюючої людини! Просто — погній. Від малесеньких літ до самої смерті без-устанна боротьба. День в день, з року в рік. Боротьба інстинктовна, за існування, без жалю, без сентиментів. Борешся — житимеш, опустити руки — здохнеш гірше собаки. Ось і я зараз. Чужа країна, чужа ніч, невідомі поля, глушина... А я мандрую, борюся, щоб добути до шматка хліба, щоб продати себе і заспокоїти свій шлунок. І у всіх нас є розум. Всі ми рахуємося найбільш розвиненими живими істотами землі. І всі гнемось, скавудимо безрадно, нарікаємо. А нас толчуть, толчуть без жалю, без людських чвань. Але на загальній мові

всі ми люде. І ті, яких толчуть і ті, які толчать. Хто-ж сміє твердити, що на землі немає благодаті? Коли ти продажаш людину занедажеш, то здохнеш. Навіть наука, що звється медициною, не поспішить тобі на поміч. Бо ця наука даром не дається. Але коли занедажеш людина-покупель, тоді весь дім і всі кругом сумні, а наука доказує всі чуда свої. Коли на вулиці здохне собака, то її скоро заберуть, щоб не затроювала повітря. А коли загине людина з нужди, то забирають її з неохотою, під примусом, щоби теж не затроювала повітря.

Такі дивні думки бушували в моїй голові і через них я зблукався з дороги. Нюхом чую, що йду погано. Доходжу до якоїсь фарми. Чую стукіт. Підійшов ближе подвір’я і побачив двох людей, що при слабкому освітленні ліхтарів поралися біля косарки. Привітався, спитав про дорогу до знайомого фермера.

— Мусиш йти назад одну милю і я на першому роздоріжжю зверни на право — була відповідь.

Значить — я таки добре зблукався. Немає ради — повертаю назад.

З таким трудом добився до знайомого фермера. Скрізь мертва тишина. Тільки собаки зачули мене і злющо загавкали. Я стомлений, голодний. Думаю собі: тихенько залезу на сніг і перепелю до ранку. А ранком побачу... Та собаки ніяк не пускають мене на подвір’я. Чую — рипнула двері.

— Хто, там? — Це я, той що минулого року був у вас на жнивах... — Говори до псів, то не зачеплять тебе і йди прямо сюди.

Саукаю і найбільш ніжними словами загворюю собак. Зайшов в кухню. Старий фармер-Німець привітався зі мною так, як-би я перед вечером вийшов був від нього за справунами до найближчого містечка. Правда, спитав мене,

чи не голодний я, але чомусь я не посмів сказати, що ще від ранку нічого нічого не їв. Заявив навіть весело, що цілком не голодний. Але згодом вдарило мене слово фермера, коли сказав він мені, що в нього вже є робітники і для мене праці немає. Що-ж тепер?

15. серпня 1924

Розбудився ранком, поснідав і рішив добитися до найближчого містечка Сайпрес Ривер. Там певно найду більше таких, як я, а — як каже приповідка — в компанії і смерть не страшна.

Кругом рівиння, мочари. Десять близько полудня зустрів гурт робітників, що йшли теж в напрямі містечка. Люде невідомі, але вже по кількох словах став близькими-рідними мені. Пішла балачка про роботу, про тяжкі часи.

В містечку знайшли кількадесят робітників, що купили під елевейторами, під стацією. Час від часу приходили фермери, переглядали всіх, торгувалися. Цілком, як на ярмарку. Ще якби заглядали в зуби, то тоді не було-би вже ріжнці між худобиною і робітником.

Деки робітники сиділи вже тут цілий тиждень. В них вийшли всі гроші і жили вони шпешницею, яку крали з елевейторів. Мочили її в воді і їли. Ночували переважно в порожніх вагонах на стації, розуміється, крадькома, бо закон не дозволяє цього. Але нужда й голод — це творці хитрості, яка часто йде всупереч найгіршому закону.

Дивлюся на бідні-вимучені обличчя робітників і чомусь думаю:

— У всіх них були мами. Всі вони були колись дітьми, яких пестили матері. А зараз розбродили по світу. Зараз виставляють себе на продаж, щоб жити. І піддержують рештки сил моченою шпешницею. Чи-ж можна від тих людей вимагати, щоби не дихали вони ненавистю і гнівом до тих, яким надокучає музика, сите життя і для яких шпешниця, — це золото?

ЧИТАЙТЕ! — ЧИТАЙТЕ!

УКРАЇНСЬКІ ЩОДЕННІ ВІСТІ

Одиний часопис в Злучених Державах, який в дійсності аступає інтереси працюючого люду. Виходить кожного дня окрім державних свят.

Обов’язково кождо українського робітника є стати передплатником цього часопису. В нім ви знадете цікаві вісті з цілого світа, як також політично наукові статті, розвідки, дописи і т. п.

Передплата на рік \$9.00.

Пішіть сейчас на слідуючу адресу:

UKRAINIAN DAILY NEWS
17 East 3rd St.
New York, N. Y.

Кожний класово свідомий робітник повинен передплачувати і читати робітничу газету

The WORKER

Офіційний орган Комуністичної Партії Канади. Передплата на рік виносить \$2.00, на піврік \$1.00. Зашліть передплату таки ще нині!

Address:
THE WORKER,
Room 301, Tyrrell Bldg.,
96 King St., East
Toronto, Ont.